

Herbert Alexander Simon

„Svět, který vnímáme, je drasticky zjednodušený model reálného světa.“

Autor: Jan Vítovec

Herbert A. Simon se narodil 15. června 1916 v Milwaukee, USA rodičům Edně Marguerite Merkel a Arthuru Simonovi. Jeho otec byl elektrotechnik a do USA přišel roku 1903 poté, co si získal inženýrský diplom na Technische Hochschule v Darmstadtu v Německu. Byl vynálezcem a konstruktérem elektrického ovládání a později i patentovým zástupcem. Jako aktivní vůdce v odborných a občanských záležitostech získal čestný doktorát z Marquette University za mnoho aktivit v komunitě.

Jeho matka byla dokonalá klavíristka jejíž předkové pocházeli z Prahy a Kolína, mezi těmito předky byli například vinaři, zlatníci nebo stavitelé pian. Předci v Kolíně byly luteráni, v Praze a v Ebersheimu, byli Židé. Herbert Alexander Simon měl tedy své předky v Praze.

Herbertovi se dostalo vynikajícího všeobecného vzdělání od veřejné základní a střední školy v Milwaukee, doplněného o přírodní vědecké oddělení veřejné knihovny a mnoho knih, které našel doma. Protože škola pro něj nebyla nějak náročná měl spoustu času věnovat se svým zálibám jako byl: baseball, fotbal, pěší turistika nebo čtení a během let na vysoké škole se věnoval spoustě mimoškolních aktivit. Často diskutoval se svým o 5 let starším bratrem u rodinného stolu o politice nebo vědě.

Až do doby, kdy studoval vysokou školu byly jeho zájmy zcela rozptýleny, ale stále více se zaměřovali na vědu. Většina dospívajících si představuje vědu jako matematiku, fyziku, chemii nebo biologii Herbertův případ byl však jiný. Mladší bratr jeho matky Harold studoval ekonomii na univerzitě ve Wisconsinu. Harold však zemřel po krátké kariéře u Národní rady průmyslových konferencí, ale doma na něj vždy vzpomínali a obdivovali jej, zvláště pak jeho knihy o ekonomice a psychologii. A takto Herbert objevil společenské vědy.

Aby mohl hájit svobodný obchod, odzbrojení, jednotné daně a jiná nepopulární témata ve vysokoškolských debatách, uchýlil se ke studiu Elyvovy ekonomické učebnice, Velké iluze Normana Angela, Pokrok Henryho George a mnoho dalších knih s podobným tématem.

Roku 1933, kdy byl Herbert připraven vstoupit na Univerzitu v Chicagu měl obecný smysl směru. Myslel si, že sociální vědy požadují stejnou míru přísnosti a stejné matematické základy, které činí "tvrdé" vědy tak úspěšné. Byl připraven stát se matematickým společenským vědcem. Kombinací výcviku a samostudia, který systematicky pokračoval až čtyřicátých let, získal spoustu základních znalostí z ekonomie a politikologie a zároveň dovednosti v pokročilé matematice.

Jeho studium v něm vyvolalo zájem o rozhodování v organizacích, po ukončení studia vedl výzkum asistentství s Clarence E. Riedleyovou v oblasti správy měst (dneska by to bylo klasifikováno jako operační výzkum). V letech 1939–1942 se ředitelství na Kalifornské univerzitě v Berkeley zabývalo stejným výzkumem. Herbert po dohodě s univerzitou v Chicagu absolvoval své doktorské zkoušky poštou a během tří let v Berkeley projednal disertační práci o administrativním rozhodování. Když roku 1942 vyčerpali výzkumný grant zajistil si Herbert pozici v politické vědě v Illinois za přímluvu jeho přítele, který odtamtud odcházel. Tak Herbertovi začala další část vzdělání v ekonomice, doplnění Walrasovy teorie a statistik Neyman-Pearsona, s pečlivým studiem Keyneovy obecné teorie a zkoumáním Samuelsonových článků, které srovnávali statiku a dynamiku.

Netrvalo dlouho a Herbert byl zařazen do účasti na studii, kterou řídili Marschak a Sam Schurr, jednalo se o budoucí ekonomické účinky atomové energie. Herbert byl zodpovědný za makroekonomickou část této studie. Jeho zájem o matematickou ekonomii rostl a pokračoval tak v aktivní práci na problémech v této oblasti. V letech 1950-1955 vypracoval vztahy mezi kauzálním uspořádáním a identifikovatelností.

Roku 1949 odjel z Chicaga do Pittsburghu, aby se podílel na spolupráci s G.L. Bachem a W. Cooperem na rozvoji nové školy. Jejich cílem bylo umístit podnikové vzdělávání na základy základních studií v oblasti ekonomie a vědy o chování. V této době se zároveň objevily nové technologie řízení s elektronickým počítačem. Herbert se zabýval vývojem dynamických programovacích technik tzv. "lineárních rozhodovacích pravidel" dohromady s Ch. Holtem, poté i s F. Modiglianem a J. Muttem. Tento vývoj sloužil pro souhrnou kontrolu zásob a vyhlazování výroby. Herbert s Ch. Holtem odvodili pravidla pro optimální rozhodování v jistotě, pak dokázali větu o jistotě a rovnocennosti a poté tuto techniku využili v podmínkách nejistoty. Modiglianem a Mutt pracovali na konstrukci účinných výpočetních algoritmů.

Mezitím však Herbertovo hlavní zaměstnání bylo nadále popisné studium organizačních rozhodnutí spolu s dalšími. Tato práce je vedla k tomu, aby stále cítili potřebu adekvátnější teorie řešení lidských problémů, kdyby rozuměli lidským rozhodnutím. Roku 1952 se Herbert setkal s Allen Newllovou se kterou sdíleli podobné názory a o dva roky déle došli k rozhodnutí, že správným způsobem, jak studovat řešení problémů by bylo, simulovat tyto procesy pomocí počítačových programů. Postupně se tento výzkum stal Herbertovým ústředním výzkumným zájmem.

Roku 1978 byla Herbertu A. Simonovi udělena **Nobelova cena** za ekonomii " za jeho průkopnický výzkum v rozhodovacím procesu v rámci ekonomických organizací."

Herbert A. Simon umírá 9. února 2001 v Pittsburghu v USA.

Zdroje:

<https://citaty.net/citaty/1756656-herbert-a-simon-the-world-you-perceive-is-drastically-simplified-m/>

<https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/1978/simon/biographical/>